

'IK DEEL DUS IK BEN'

RIK VAN DAELE

Het Reynaertgenootschap heeft een eigen webstek, is aanwezig op Facebook en geeft jaarlijks een handvol informatieve elektronische nieuwsbrieven uit. Een deel van deze informatie wordt dan weer opgenomen in de kroniek die al enkele jaren het volumieuze Tiecelijnjaarboek afsluit. In de loop van 2010 werden enkele duizenden papieren pagina's op de Filippijnen gedigitaliseerd waardoor *Tiecelijn* integraal op de website van de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren is te consulteren. Informatie waar vroeger soms lang naar gezocht werd, verschijnt nu met een muisklik. Deze digitalisering vergroot de mogelijkheden om literaire publicaties te consulteren, meer nog, ze verandert ook de wetenschappelijke praktijk.

Tiecelijn ontsnapt niet aan de nieuwe maatschappij, die onder meer gekenmerkt wordt door andere vrijetijdspatronen, andere organisatie- en samenlevingsvormen en -modellen, andere noden en communicatievormen. Het sterk veranderende denken uit zich vaak in tegengestelde bewegingen. Globalisering leidt ook tot individualisering en nood aan identiteit, digitalisering en nieuwe media zorgen voor een digitale kloof, sociale netwerken resulteren vaak in ontmoeting en beleving in de publieke ruimte. In de samenleving (het bedrijfsleven, de media, het onderwijs, de wetenschap ...) wordt gestreefd naar efficiëntie, schaalvergroting en de invoering van nieuwe technologieën, maar tegelijkertijd ook naar het versterken van de band met het publiek, de medewerkers ... Ook in de wereld van de literatuur blijven livecontacten belangrijk: leesclubs, ontmoetingen met auteurs, lezingen, literaire bustochten en wandelingen, tentoonstellingen ...

De nieuwe evoluties, vragen en noden sluiten elkaar geenszins uit. Een digitaal boek en een blog kunnen perfect bestaan naast een mooi uitgegeven jaarboek of een schitterende antiquarische druk. Toch steken diverse spelers uit de wereld van informatie en communicatie elkaar naar de kroon. Wikipedia, Googlebooks, iPad, e-book, Library Things en vele tientallen databases en gespecialiseerde websites hebben de cd-rom verdrongen. Notebooks en intelligente schermen vervangen binnenkort wellicht schoolkrijt en leerboeken. Bibliotheekportalen en catalogi krijgen een steeds rijkere inhoud. De vraag is hoe het delen van kennis en informatie zal leiden tot een ander landschap waarin uitgeverijen, boekhandels, antiquariaten, fondsen, literaire en andere tijdschriften, bibliotheken en wetenschappelijke instellingen een eigen

weg zullen vinden. En dan hebben we het nog niet over subsidiëringssystemen binnen nieuwe structuren (schaalvergroting van gemeenten, de rol van de provincies in Vlaanderen, de grote bibliotheeklandschappen in Nederland enzovoort).

In de informatiewereld is plaats voor nicheproducten, dus ook voor het Reynaertgenootschap. Wij delen anno 2011 onze kennis en passie via dit jaarboek.

Globalisering en nabijheid sluiten elkaar niet uit in de bijdrage van Christl van den Broucke en haar Chinese vriendin Zou Wei. Ze bespreken de in Taiwan gepubliceerde Reynaertvertaling van Henri van Daele (tekst) en Klaas Verplancke (illustraties) met gebruik van de nieuwe media, dit op een moment dat de Nederlandstalige uitgevers net terug zijn van de Boekenbeurs van Peking, waar Nederland gastland was. Het Vlaams Fonds voor de Letteren en het Nederlandse boekenveld begaven zich op Chinese bodem via *Suske en Wiske* (die in *Tiecelijn 23* 'te gast' waren in het themadeel over de aap).

Koen van den Berge, die als bioloog verbonden is aan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), bekijkt hoe het met de vossenjacht in Vlaanderen staat. De vos, die in de jaren zeventig zo goed als uitgeroeid was, heeft terug een unieke plaats veroverd. Hij krijgt die natuurlijk ook in dit jaarboek.

In *Tiecelijn 24* staat de verbondenheid tussen Reynaert en een bepaalde plek centraal. Ook hier zijn de bijdragen gevarieerd in aanpak en omvang. Joost Robbe, die een detailanalyse wijdt aan een ring uit *Reynaerts historie*, bekijkt ook welke rol Münster in de Reynaertstudie heeft gespeeld. Hans Rijns, die de eerste resultaten vrijgeeft van zijn wetenschappelijke uitgave van de *Esopusdrukken*, fietst ook doorheen Leiden met in het achterhoofd de vraag of deze universiteitsstad iets met de vos heeft. Yvan de Maesschalck bespreekt dertig jaar Reynaertspelen in Sint-Niklaas, Marcel Ryssen, de 84-jarige oud-leraar, gids en voordrachtskunstenaar, neemt ons mee op een 'kronkelende' vossenjacht doorheen zijn geliefde West-Vlaanderen. Als vulgarisator van de Reynaertmaterie vond hij een zielsgenoot in oud-leraar en verteller Amand de Vos. Streuvels en Gezelle zijn nooit ver weg in Ryssens bijdragen. De samenzwering uit Reynaerts leugenverhaal vond plaats tussen 'Hijfte ende Gent'. De Reynaertnaleving in Lochristi wordt door theoloog en heemkundige Bert Vervaeke grondig en met zin voor historische correctheid gesitueerd en geopenbaard. Zijn overzicht laat ons (exemplarisch) zien waarom en hoe Reynaert literair, iconografisch, ideologisch en commercieel heeft geleefd in een gemeente die (via 'Hijfte') een directe band heeft met *Van den vos Reynaerde*. Met op het pad fans en aanhangers, kritische volgers en verlichte geesten.

En ondertussen duiken onvermoede sporen uit het verleden op die aan welbepaalde plaatsen gelinkt zijn. Een schenking van Lotte Hellinga-Querido aan De Biekorf in Brugge, leidde naar een bijdrage die aanleunt bij het vak boekgeschiedenis. We volgen de opeenvolgende bezitters van het eerste Zuid-Nederlandse volksboekje dat niet in de

gekende drukkerscentra Gent of Antwerpen gedrukt is, maar wel in Dendermonde. Ook Aardenburg, Hulst, Gent, Antwerpen, Utrecht, Groningen en Amsterdam waren interessante onderwerpen van artikels. Volledigheid was geen optie. De rol van deze bijdragen is eerder exemplarisch. Vele banden tussen de Reynaertmaterie en deze (en andere) steden en dorpen kwamen al in een kwarteeuw *Tiecelijn* aan bod.

Dit jaarboek is breed en verscheiden qua onderwerpen. Yvan de Maesschalck, die met een fijne neus en een grote eruditie literaire vossensporen in moderne teksten verzamelt en bespreekt, brengt enkele interessante beschouwingen over het toekennen van literaire prijzen en hij recenseert de recente bundel van de jonge Vlaamse dichteres en grafisch kunstenaar Lies van Gasse, die reeds voor de vierde maal een kunstzinnige coverillustratie voor dit jaarboek ontwierp.

Vossenliefhebbers die zich willen verdiepen in de 'matière renardienne' hebben een heerlijke kluif aan het artikel over het overspel in de *Ysengrimus* van Mark Nieuwenhuis, die ook een Latijnse wolventekst vertaalt. René Broens zet zijn consequente lectuur van Reynaert als antichrist en antiheilige verder en werkt door aan de creatie van zijn 'Reynaerttrilogie': een jambische vertaling in een 'graphic novel', een dissertatie én een podiumvoorstelling. Baudouin van den Abeele (die een kort verslag maakte bij het colloquium over *Renart le Contrefait*) en Paul Wackers (die het standaardwerk van Jill Mann over de Europese dierenverhalen bespreekt), de beide uitgevers van *Reinardus. Yearbook of the International Reynard Society*, werken opnieuw mee aan dit jaarboek. Marcel Ryssen speurt naar reynaerdiaanse bijdragen in *Volume 22* van dit internationale jaarboek over komische, satirische, didactische en allegorische middeleeuwse literatuur waarin dierenepiek, fabels, en fabliaux centraal staan.

Reynaerts paden zijn nog steeds 'crom ende menichfoude'. We laten u er mee van genieten ('We delen dus we zijn') in dit papieren jaarboek, dat vanaf 1 januari 2012 integraal op www.reynaertgenootschap.be is te vinden.